

Československu věrni zůstali

Životopisné rozhovory s německými antifašisty

Barbora Čermáková a David Weber (edd.)

Johanna El-Kalak- -Haugwitzová

Skutečnost, že Heinrich Haugwitz, majitel panství Náměšť nad Oslavou, během druhé světové války finančně podporoval rodiny pronásledovaných, zůstala utajena i jeho vlastní rodině. Teprve v průběhu 90. let se jeho dcera Johanna díky dochovaným archivním materiálům dozvěděla o činnosti svého otce. Haugwitzovi Náměšť opustili v polovině dubna 1945, otec byl ale zadržen, vrácen do Náměšti a na několik měsíců uvězněn, než se opět sešel s rodinou v Rakousku.

Rozhovor s Johannou El-Kalak-Haugwitzovou (nar. 1943) natočila Jana Starek dne 31. 7. 2007 ve Vidni.

Johanna El-Kalak-Haugwitz

Mohu tě nejprve poprosit, abys vyprávěla o své rodině, svých prarodičích a rodičích?

Ano, tedy moji prarodiče z otcovy strany Karl Haugwitz a Sophie rozená Bawarowska von Bawarow, žili v Osové, což je zámeček ve stylu biedermeieru v blízkosti Brna, obklopený vodním příkopem. Můj dědeček byl znám jako čestný, urozený venkovský šlechtic, zastávající monarchistické postoje. Moji babičku postihl osud, který v té době postihl pravděpodobně více lidí: měla dlouho tuberkulózu a zemřela na tuto nemoc ve věku pětatřiceti nebo šestatřiceti let. V roce 1900 porodila dceru Marii, 1901 potom mého otce Heinricha a 1902 mého strýce Ottokara Haugwitze. Děti tedy ztratily poměrně brzy matku.

Moje matka pochází z maďarského rodu jménem Károlyi. Můj dědeček byl magnát a jeden z velkostatkářů v Maďarsku, veliký myslivec, který – myslím – roku 1927 s jedním Belgičanem a Francouzem založil Mezinárodní lovecký klub, který existuje dodnes. Dědeček se velmi brzy zasadil o ochranu zvěře a o péči a zachování venkova, vlastně lesa. Tento CIC [Conseil International de la Chasse, et de la Conservation du Gibier, Mezinárodní rada pro lov a ochranu zvěře pozn. ed.] stále existuje. V bývalém zámku mého dědečka v Mederu na Slovensku je nyní centrum tohoto CIC a jemu je také věnován jeden pokoj.

Moje babička Hanna Károlyi, rozená Széchenyi, byla vnučka velkého Istvána Széchenyiho z Maďarska, který je označován jako „největší Maďar“. Jak je známo, byl zakladatelem Akademie věd, založil mnoho průmyslových podniků a zasloužil se o regulaci Dunaje v Železných vratech. Moje prababička, matka této Hanny Károlyi Széchenyi, zemřela v šestinedělí, po porodu její babičky. Její muž Széchenyi, syn velkého Széchenyiho, se v zoufalství připojil k expedici, která byla jednou z prvních evropských expedic do Tibetu a Číny. Zachovalo se o ní několik jeho děl.

Jak se doma mluvilo a jak jste se cítili?

Můj pradědeček Karl Haugwitz, vlastně stejně jako moji prarodiče z maďarské strany, se cítili jako „Starorakušané“. Všichni byli vychováni více-jazyčně, samozřejmě více moje maďarská strana, kde bylo běžné hovořit pěti jazyky, tedy maďarsky, slovensky, anglicky, francouzsky a německy. Rodina mého otce byla, řekněme, trochu méně internacionální, ale samozřejmě hovořili německy, česky a určitě v každém případě dalším evropským jazykem.

A byl tvůj dědeček ještě jinak činný, například politicky?

Ne, ne, ne, spíše ne. Oba maďarští prarodiče byli samozřejmě velmi, moje babička jako Széchenyiová ještě více. Byli velmi promaďarští.

Který jazyk považoval tvůj otec za svůj mateřský?

Můj otec Haugwitz hovořil jako prvním jazykem, myslím, současně česky a německy.

A jaké školy navštěvoval tvůj otec a jeho sourozenci?

Veřejné gymnázium v Brně.

V německém jazyce?

V německém jazyce, předpokládám... Ano.

A po gymnáziu?

Po gymnáziu začal můj otec ve Vídni studovat zemědělství a lesnictví a jeho bratr studoval právo, které v Insbrucku také ukončil doktorátem. Můj otec své studium nedokončil, protože jeho strýc, nejstarší bratr jeho otce, zemřel a jako statkář, který nabyl majetku díky právu nejstaršího, předal všechno svému nejstaršímu synovi: Náměšť, tedy zámek a k tomu patřící zemědělské a lesní hospodářství, malé továrny. V roce 27 se tedy otec stal pánem na Náměšti.

A byl tvůj otec nějak činný politicky a společensky, třeba ve spolcích?

Nejprve byl ve společenských spolcích. V roce 1930 se přihlásil k české národnosti a také lidé, kteří tam působili, byli převážně Češi. Byl tam jeden německý lesmistr Jelinek, ale to byla výjimka. Až do roku 1939 nevím, že by se politicky angažoval.

Jaký měli rodiče názor na převzetí moci v Německu Adolfem Hitlerem?

Přineslo to nějaké změny?

Bezpečnostní služba moji rodinu, lépe řečeno mého otce a jeho bratra, klasifikovala relativně brzy jako „pochybné“. Můj otec se potom, když na něj byl vyvíjen tlak – stejně jako na jeho bratra Ottokara Haugwitze, který s ním žil společně v Náměšti – a po dohodě se svým českým právním poradcem stal členem NSDAP. Bylo mu vyhrožováno vyvlastněním, případně prohlášením za „nepřítele lidu“.

Víš něco o tom, s jakými lidmi se tvoji rodiče společensky stýkali ještě v době před

Mnichovskou dohodou? Udržovali kontakt také s českými lidmi v Brně nebo jinde?

Tedy za prvé, společenský život hrál v této době velkou roli. Kolem bylo také mnoho příbuzných, jako například rodiny Mitrowských, Podstatzkých, Waldsteinů, Hildprandtů, s nimiž se udržoval kontakt. Ale myslím, že tyhle rodiny byly tak nějak povzneseny nad otázku národnosti. Můj otec měl jistě kontakt s českou honorací, samozřejmě zejména v Brně. V době po zřízení protektorátu měla rodina trochu kontakt s Konstantinem von Neurathem, který byl říšským protektorem, prvním říšským protektorem, ale který byl poměrně brzy kvůli své mírnosti vůči Čechům sesazen. Potom jsme už žádné kontakty neměli. Německým úřadům bylo zejména nápadné, že po roce 1943 jsme neměli žádné kontakty s německými politickými kruhy či jsme se jim přímo vyhýbali.

Chtěla bych ještě říct, na co si vzpomínám. Otec a můj strýc Ottokar Haugwitz měli být v roce 1941 povoláni. Tedy můj otec byl tak jako tak

zrakově postižen, byl téměř slepý na jedno oko, a také tak dobře neslyšel. Přesto, aby tomu odvodu zabránil, si nechal zasádrovat nohu a můj strýc Ottokar Haugwitz pil celou noc černou kávu, kouřil cigarety a koupal se v horké vodě. Potom byli oba samozřejmě nezpůsobilí. Ano, v roce 1940 vstoupili do NSDAP, ale jak bylo řečeno, po poradě se svým českým právním poradcem.

Smím se ještě krátce vrátit ke kontaktům? Měl tvůj otec nebo jeho bratr kontakty s náboženskými institucemi nebo tělocvičnými spolky, jako byl Sokol?

Samozřejmě jsme byli stará katolická rodina a samozřejmě tu byly vazby s náboženským institucím. Právě od začátku ledna 1943 můj otec budoval celou síť finančních podpor určených pro české rodiny, které byly těžce poškozeny německým protektorátem. První platba šla kongregaci sester svatého Cyrila a Metoděje v Brně. A nyní je také obecně známo, že v Náměšti na zámku se uchovával archiv tělocvičného spolku Sokol, aby nezmizel a nebyl zničen.

Ten příběh se Sokolem, ten jsem znala dobře, o tom se v rodině čas od času mluvilo. Beztoho jsem znala záporný postoj své rodiny k německé říši, o tom se ani nemuselo moc hovořit. O speciálním nasazení mého otce zejména v čase mezi lety 1941 a 1945, ale vlastně také mezi roky 1939 a 1945, jsem neměla žádné tušení, nikdo neměl v rodině žádné tušení. Nikdo neměl tušení, samozřejmě to věděl jeho bratr, ale oba si to vzali s sebou do hrobu.

Podílel se bratr na těchto aktivitách?

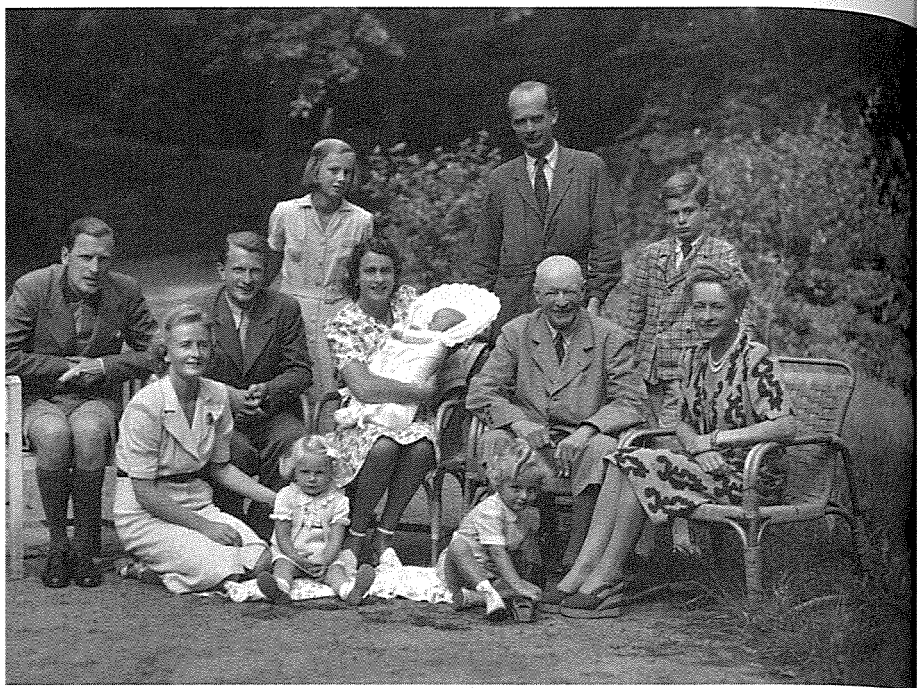
Bratr se na jeho aktivitách také podílel. Tím, že ztratili brzy matku, si byli velmi blízcí a všechno spolu probírali. Vzájemně se podporovali.

Pak byl tedy zřízen protektorát a Konstantin von Neurath se znal s rodiči...

Znal, ano...

Rodiče Johanny, Heinrich Haugwitz a Alice Haugwitzová,

Haugwitzovi, 1943

vpředu zleva: Marie Karoline Haugwitz, dcera Glorie a Georg Festetics, sedící: strýc Ottokar Haugwitz, Karl Anton Haugwitz, matka Alice Haugwitz s dcerou Johannou, Karl Haugwitz s manželkou Marií Festetics, stojící: sestra Sophie, otec Heinrich Haugwitz a bratr Heinrich

Jak dalece chtěla honorace národních socialistů tak důležitý rod, jako byli Haugwitzovi, zapojit do svých služeb?

To mi tedy, musím říct, není známo. Jistě, tlak byl vyvíjen neustále, ale mám dojem, že můj otec to uměl určitým způsobem, diplomatickým způsobem, ustát...

Jak jsi se dozvěděla o této otcově aktivitě?

Tedy asi před deseti lety se na mě obrátila jedna česká rodina a říkali, že jejich předek byl nemanželským dítětem jednoho z Haugwitzů v 19. století. Prý pátrali v archivech v Praze a do rukou se jim dostaly archivní spisy, kde bylo zcela jasně uvedeno, že můj otec velkými částkami po dobu dvou let podporoval mnoho lidí. Potom jsem požádala paní univerzitní profesorku Alenu Míškovou, aby to blíže prozkoumala, a ona našla ještě mnoho materiálu. Je to tedy velmi dobře zdokumentováno, tato finanční síť podpor. Týkalo se to zejména českých rodin, nebo téměř jen českých rodin – všechno to procházelo jednou advokátní kanceláří v Brně, která byla vedena právníkem jménem Dolanský, jehož spolupracovník dr. Heinrich Belcredi byl také přítelem mého otce. Tito pánové celou síť organizovali.

Ten, kdo ty peníze dostal, byl pátý v řadě; nikdy tedy nevěděl, od koho skutečně ty peníze jsou. Příjemci nikdy nevěděli, že obdrželi peníze mého otce. Můj otec je tedy dal dr. Belcredimu, on je dal svému příteli nebo známému, nějakému panu Stráneckému, který pracoval v Zemském národním výboru, a ten je zase dal dále nějakému panu Kubíčkoví, který je předal příslušné osobě. Příslušná osoba se dozvěděla, že dárce peněz byl dr. Belcredi, nikdy to, že to byl můj otec.

Je zajímavé, že tato síť vydržela až do konce války. Nenastaly nějaké nebezpečné situace nebo nebyl nikdo zatčen či vyslýchám Gestapem?

Ne, nikdo nezradil. Je podivuhodné, že se to nikdy neprozradilo.

Máme i seznam příjemců, to je tedy... Jména nebudu číst, ale například: jednomu z nich byl popraven švagr, jinému příjemci byl popraven bratr, jedné chudince ženě v koncentráku popravili manžela, bratr popraven v koncentráku, manžel umučen v koncentráku k smrti... Je nutné říct, že u prvního seznamu byl dárce dr. Dolanský. Dr. Belcredi o tom věděl a získal tehdy sto padesát tisíc korun a rozdělil je dále, tady chybí písemný přehled. Zato máme písemný přehled o řadě Haugwitz-Belcredi-Stránec-ký-Kubíček a příslušné osoby, a to běželo až do konce války.

Poslouchali jste zahraniční vysílání?

Všichni v rodině poslouchali zahraniční vysílání.

A která to byla stanice?

Myslím BBC.

Je ti známo, za jakých okolností žili tvoji rodiče ke konci války?

Tedy myslím, že se žádným způsobem nepostarali, aby byl majetek nějak diverzifikován. Můj otec koupil v roce 1943 nebo 1944 v Brně dům, přestože mu radili, aby peníze investoval mimo protektorát...

Dotkly se rodiny poslední válečné události? Utrpěli jste škody nebo ztráty?

O přímých škodách nevím. V Náměšti byly, přestože to bylo ve skutečnosti mnoho kilometrů od Vídně, slyšet nálety nízko letících letadel. A potom, 13. dubna, rodina ve dvou autech, která nesměl nikdo řídit a jež táhl traktor, opustila zámek.

Rozhodnutí opustit zámek záviselo na čem? Měli jste obavy ze stíhání?

Ano, myslím - teď to může znít možná nějak naivně -, že válečné dění okolo bylo velmi vehementní a pravděpodobně se rodiče chtěli dostat do klidnější zóny. Nejprve jsme jeli do Třebíče k rodině Waldsteinů

a s námi také část zaměstnanců, kteří byli neuvěřitelně věrní – řidič mého otce Antonín Palas řídil traktor, který táhl obě auta. Jeli jsme tedy do Třebíče a poté k Hildprandtům na zámek Blatná. Tento zámek ležel mezi americkou divizí Rainbow, ruskou Vlasovovou armádou, mezi českými partyzány a regimentem SS...

Co se teď stalo, když se rodina dozvěděla, že válka skončila?

Byli jsme všichni na tom zámku, který patřil baronu Hildprandtovi, a potom nás vyhnali čeští partyzáni...

Partyzáni?

Myslím partyzány... české bojovníky za svobodu.

Měli červené pásky na rukou?

Možná, nevím... To se ještě musím zeptat jedné tety, já to nevím. Má matka a sourozenci se dostali do tábora pro ženy a děti, otec byl zadržen a vrácen na Náměšť, kde se dostal před lidový tribunál. Tak byla rodina roztržena.

Lidový tribunál? To bylo asi ještě v květnu 1945, ne?

Ano, to byl květen 1945. Otec byl v zajateckém táboře a na nucených pracích. Vůbec nevím, jaké to bylo, nikdy o tom nepromluvil ani slovo, o celé té době. Nemohli mu nic vytýkat, po třech měsících byl propuštěn.

Vím jen nepřímo, že dr. Heinrich Belcredi dne 8. 11. 1945 doložil dokumentem o mém otci důvěryhodnost, „potvrzení jeho národní důvěryhodnosti“, a uvedl aktivity mého otce. Ale jak bylo řečeno, bylo to až 8. 11. 1945. V té době byl můj otec již pryč, v Rakousku.

Vraťme se zpět do května. Co se stalo s rodinou?

Mě jedna chůva popadla a dostala k sedlákům, vlastně mě schovala. Má matka, sourozenci a bratr... Přišel americký důstojník a nějak je z tohoto internačního tábora dostal. Utíkali jsme přes hranici do Bavorska a potom do Stroblu u Wolfgangsee v Horním Rakousku. Trasu přesně nevím, ale bylo to dobrodružné. To znám z vyprávění. Částečně pěšky a částečně vlakem. Přenocovat jsme museli, kde se dalo.

Po několika měsících přešel otec, který se nějak musel dozvědět, kde jsme, také do Stroblu. Byl velmi vyhublý, ale tenkrát byli všichni lidé hubení, špatně živení.

Za otce se nikdo během vazby nezasadil?

To nevím. Víím jen, že Národní výbor v Náměšti vydal dne 28. II. 1945 prohlášení, že během okupace se rodina Haugwitzů chovala vůči českým občanům loajálně a že nikdy neprojevila negativní smýšlení vůči příslušníkům českého národa a nikdy neudávala německým policejním orgánům. Bylo to vlastně takové prohlášení o nezávadnosti, prohlášení o mojí rodině.

Netušíš, jak byl tvůj otec transportován z Československa?

Ne, o tom nic nevím.

On sám o tom nikdy nehovořil?

Nikdy o tom nehovořil, nikdy. Měla jsem dojem, že byl určitým způsobem hluboce dotčen zacházením, jakého se mu dostalo... Nikdy nehovořil.

Dověděl se otec později o prohlášení pana Belcrediho a dopisu Národního výboru v Náměšti?

Myslím, že se o tom určitě dozvěděl. Myslím, že se ani nesnažil získat nějaké prohlášení o nezávadnosti, ale existuje osvědčení z roku 1957 o mojí rodině a mém otci, které je strašně přitěžující. Náš postoj byl prý velmi

Heinrich Haugwitz, 1930

V Brně dne 8. srpna 1945.

Milý příteli :

Poručitel tohoto dopisu je pan ředitel František Stiskal z lišeňského velkostatku. Vyslali jsme ho k Tobě my členové Tebou založené organizace k rozdělení peněz, aby pokud možno usnadnil Tvoji situaci a poukázal na Tvoje chování během okupace.

Chceš-li, můžeš podepsati obě žádosti, které zdejší Tvoji přátelé pro Tebe vypracovali a pan ředitel Stiskal je pak zase zdejším přátelům odevzdá.

Podle informace získaných Tvými přáteli, máš dosti značné naděje, že bys vzhledem k Tvému chování československé státní občanství mohl získati zpět.

Jak vidíš, Tvoji zdejší přátelé na Tebe nezapomněli a nyní mluví veřejně o tom, jak jsi se choval a všechny doklady o tom předloží. S klidným svědomím hled budoucnosti vstříc, doufáme, že bude možno Tobě účinně pomoci.

Zdravím Tě srdečně

Tvůj

R. L.

Č. L. Stiskal

nacistický, prý jsme české občany nenáviděli a fanaticky věřili ve vítězství Německa. Myslím, že o tomto „osvědčení“ otec věděl, zemřel v roce 1967, a hluboce se ho to dotklo.

Podařilo se rodině něco z majetku zachránit, nebo byla většina ztracena?

Pokoušel se otec – možná i po letech – dostat něco zpět?

Jako dítě jsem vždy slyšela, že když se už muselo jít pěšky, tak muži nesli sto kilo a ženy nesly padesát. Můj otec po roce 1945 nemohl nic získat zpět, všechno, co bylo v Česku, bylo ztraceno. Navíc si myslím, že můj otec byl svým způsobem příliš hrdý, než aby se tím zabýval. Když potom v roce 1967 zemřel, vzpomínám si, že moje matka se tím určitě zabývala a tenkrát dostala částku deset tisíc šilinků jako náhradu. To bylo koncem 60. let.

Jaké dokumenty měla matka a jaké otec při přechodu hranice?

Předpokládám, že německý pas, protože my všichni jsme byli od roku 1940 nebo 1939 říšští Němci. V Rakousku jsme se potom relativně brzy postarali o rakouské státní občanství.

Byli jste v Bavorsku v utečeneckém táboře?

V Bavorsku jsme nebyli v utečeneckém táboře, bydlelo se u sedláků – myslím – a samozřejmě jsme znali nějaké lidi, ke kterým jsme byli občas pozváni. Ve Stroblu u Wolfgangsee, dle rodinného vyprávění, navštěvovala moje matka pravidelně odpadkové koše americké armády, aby trochu toho vyhozeného jídla sebrala pro své děti.

A v těchto prvních těžkých měsících, ještě bez otce, našli se příbuzní, kteří vám pomohli?

Ano, příbuzných bylo hodně. Myslím, že matce se podařilo vzít s sebou nějaké šperky a tyto šperky se potom „proměnily“ ve vejce a chleba.

Kdy tedy otec přišel do Stroblu?

Nevím, jak se dověděl, že jsme byli ve Stroblu. Ale jak bylo řečeno, máme obrovský okruh známých a příbuzných, a tak se zpráva předávala pod rukou dál. Odhadovala bych, že to byl podzim 1945.

Všem se svět úplně zhroutil. Samozřejmě mnohem více mužům než ženám, protože ženy musely hledět ještě na děti a rodinu, ale mužům se zcela jasně zhroutil svět. Ze Stroblu jsme jeli dál do Kammer am Attersee, na zámek Kammer am Attersee, který tehdy patřil nějaké rodině Jesenských. Majitel rodiny, rozený Maďar, otevřel svůj zámek nejméně pro tři sta utečenců, kteří tam mnohdy zůstali dlouhá léta.

Jak dlouho jste tam zůstali vy?

Zůstali jsme do roku 1951 nebo 1952.

Co bylo s Ottokarem?

Ottokarova rodina se od nás oddělila v Třebíči a šla k rodině Nádherných do Jistebnice, rodině jeho manželky, která také nebydlela daleko. Z Česka se dostali mnohem později, myslím v roce 1947, a také zůstali u příbuzných. Skončili v Horním Rakousku, v Aschach an der Donau, to je zámek Aschach an der Donau, který tehdy patřil nějakému baronu Dreihahnovi. Tam byl můj strýc potom zaměstnán, aby uspořádal knihovnu, archiv, žili tam dlouhá léta. Sestra mého strýce Ottokara, která se v Maďarsku provdala za knížete Festeticse, už v roce 1943 nebo 1944 opustila Maďarsko, žila ve Švýcarsku a vlastně nevěděla, kde její bratr Ottokar s rodinou je. Nechala ho hledat Červeným křížem. My jsme žili v Kammer am Attersee, ale měli jsme ještě jeden dům ve Vídni, který byl velmi brzy prodán. Za špatnou cenu, ale byl prodán a z toho jsme nejprve žili. A řekla bych, že když se ty peníze utratily a bylo zřejmé, že brzo budeme bez prostředků, tak otec umřel. Moje matka potom žila z podpory od rakouského státu.

Für amtliche Vermerke

Dreifach einreichen!

Abmeldung

bei der polizeilichen Meldebehörde.

Der Bürgermeister
Tag der Abmeldung
STROBL
Ortspolizei- und
Meldebehörde
20. Okt. 1945

22. 10. 1945 verzieht — verziehen nach Kammer u. Mauer über Ost-Selbst Straße (Platz) Nr. Stockwerk

te Wohnung: Straße Siedlung Personen-Empfehlung Straße (Platz) Nr. Stockwerk als Mieter (Untermieter) bei

2 Familienname bei Frauen auch Geburtsname und gegebenfalls Name aus der letzten früheren Ehe	3 Vornamen sämtliche; Rufname unterstreichen	4 Fa- milien- stand ledig, verh., verw., gesch.	5 Beruf genaue Bezeichnung der Berufstätigkeit und Angabe, ob selbständig oder Angestellter, Arbeiter usw.	6 Geburts-			7 a) Geburtsort	b) Kreis c) Staat wenn Ausland	8 Staats- angehörig- keit (**)	9 Bezeichnu- ng des religiö- sen Bekennt- nis ob Angeh. et- ner Religion od- Weltanschau- ungsgemeinschaft, z. B. jüdisch od. got-
				Tag	Monat	Jahr				
Kaunz	Hilmar	verh.	Land-Forstwart	29	8.	1901	Worms	Baden	evangelisch	lutherisch
Kaunz	Alex	verh.		26	5.	1905	Worms			
Kaunz	Sophie	led.		19	8.	1921	Worms			
Kaunz	Hilmar	led.		27	4.	1923	Worms			
Kaunz	Prinzessa	led.		11	6.	1943	Worms			
Kaunz	Beatrix	led.	Kindertagesmutter	22	7.	1894	Worms			evangelisch

Eigenhändige Unterschrift des Wohnungsinhabers bei Untermietern

WHL den 20. 10. 1945

Ort und Tag der Abgabe an die Meldebehörde

Eigenhändige Unterschrift des Hauseigentümers bzw. des Verwalters

Hilmar Kaunz

Eigenhändige Unterschrift des Abgemeldeten

die politische Gemeinde anzugeben, nicht ein Wohnplatz, ein Amtsbezirk oder ein Ortsteil.
schrägschreibend Staatsangehörigkeit sämtliche angeben, bei Staatslosigkeit: staatenlos und frühere Staatsangehörigkeit.

O. Pissner, Bad Döbeln. 570, 1

Opis

Národní výbor v Náměšti nad Oslavou.

Č.j. 1608

Dne 28.11.1945.

Věc:

P o t v r z e n í .

Místní národní výbor v Náměšti n.Osl.potvrzuje tímto, že Jindřich H a u g w i t z, nar.28.8.1901 v Osové Bytišce, naposledy velkostatkář v Náměšti n.Osl.choval se i s celou svou rodinou po dobu okupace vůči českému obyvatelstvu loyálně, neprojevoval za tuto dobu špatné smýšlení o příslušnících českého národa, neučinil ani on ani příslušníci jeho rodiny žádné udání německým policejním orgánům, zejména Gestapu. Dále se potvrzuje, že proti němu ani proti členům jeho rodiny se nevede žádné vyšetřování spadající do kompetence mimořádných lidových nebo řádných soudů republiky Československé.

Za MNV:

Podpis nečitelný v.r.

Razítko:

Národní výbor
v Náměšti n.Osl.

Opis tento souhlasí s prvopisem *11/4* archovými
opatřeným kolkem à — Kčs.

S O U D N Í K A N C E L Á Ř

OKRESNÍHO SOUBU CIVILNÍHO PRO BRNO-MĚSTO

dne 11. IV. 1947 194

[Signature]
soudní kano. revizent

Ještě než otec zemřel, hovořilo se v rodině o staré vlasti, nebo to bylo tabu?

Nebylo to tabu... Jako dítě jsem vyrostla s fotoalbami staré vlasti a pořád a pořád se to ukazovalo a vyprávělo se o tom. Hovořilo se o tom s lítostí. Nebylo to tabu, stará vlast nebyla zakázané téma. Ale tabu byl útek a okolnosti útěku, starý domov ne, příliš něm viseli.

Zajímali se rodiče pak o to, co se v Československu dělo dál?

Můj otec tedy politické události v Československu jistě sledoval. Měl samozřejmě intenzivní kontakt s celým příbuzenstvem, které také většinou uprchlo. Vědělo se, že někteří tam zůstali, jako Kinští, Czerninové, s těmi jsme měli kontakt.

Ale Českou republiku jste nenaštívili...

Myslím, že ne. To by můj otec vždycky odmítnul, to by mu zlomilo srdce.

A jaký poměr k Československu měla matka? Jak dlouho žila?

Moje matka zemřela v roce 1987. Myslím, že by jí to také připadlo velmi zatěžko, jet jak do Československa, tak do Maďarska. Velmi, velmi zatěžko. Já jsem jela se sestrou Sophií, která byla o dvanáct let starší než já, koncem 60. let do Náměšti. A tehdy jsme byly velmi nepřívětivě přijaty. Myslím, že to bylo v roce 1968.

Učili jste se jako děti česky a maďarsky?

Moji sourozenci uměli česky. Já jsem se narodila v roce 1943, takže ne.

Po všech těchto událostech zajímali se rodiče v 50. letech v Rakousku o nově vzniklý Sudetoněmecký landsmanšaft, o sdružení vyhnanců v Rakousku?

Ne, myslím, že vůči tomuto Sudetoněmeckému landsmanšaftu byli vždy skeptičtí. Myslím, že v Rakousku jsme už byli doma, vlastně doma jsme byli v celé monarchii. A když je můj pra-, pra-, pradědeček zvěčněn na

pomníku Marie Terezie, mezi Kunsthistorickým a Přírodovědeckým muzeem, tak jsme tu byli určitě doma.

Jak jsi potom žila dál?

Studovala jsem dějiny a promovala ve Vídni. Moje starší sestra musela po válce rychle vydělávat peníze a také žila ve Vídni. Byla zde zaměstnaná na velvyslanectvích a potom v jednom americko-rakouském studentském hnutí, než se vdala. Můj bratr se k Evropě obrátil zády, odjel do Kanady a pracoval tam v managementu hotelů.

Studia jsem ukončila doktorátem a potom jsem dlouho zde ve Vídni působila ve vzdělávání dospělých, na gymnáziu, ale také jsem vyučovala v zahraničí.

Když přišel rok 1989, žili ještě oba tvoji sourozenci?

Moje sestra bohužel zemřela v roce 1977 a můj bratr – jak bylo řečeno – žije v Montrealu v Kanadě. Byl potom se mnou častěji také na zámku Náměšť.

Jak jste to prožívali, přijet do Česka poprvé po roce 1989, bez rodičů?

Jaké bylo přijetí a jak jste se tam cítili?

Pro mě to pravděpodobně bylo jiné než pro mého bratra. Musím říct, že jako dítě jsem to intenzivní prožívání mých rodičů a příbuzenstva a ten bol, který s tím byl spojen, velmi odmítala, nechtěla jsem o tom všem, o zámku a minulosti, vlastně nic vědět. Sice jsem se zajímala o dějiny, ale zvlášť tato rodinná historie, ta byla absolutní břemeno.

Naše rodina vybudovala v 18. a 19. století na zámku Náměšť hudební mecenášství. Bylo tam mnoho známých skladatelů, fungoval tu soukromý orchestr, odehrávala se veliká představení... V hudební vědě hraje Náměšť a hudební život okolo ní velkou roli v moravských hudebních dějinách. A po roce 1989 jsme si mysleli, že hudba je mostem mezi sousedy, neboť není ideologicky zatížena. Snažili jsme se na to navázat a za pomoci

správy zámku Náměšť, místních úřadů v Náměšti a Brně a za pomoci nevlastního bratra mého otce, Karla Otto Haugwitzze, jsme vybudovali malý hudební festival.

Snažila jsem se do Náměšti posílat z Vídně turistické skupiny, aby se do zámku dostaly peníze, protože jak je známo, památková péče je neuvěřitelně nákladná. Tak jsme opět našli kontakt s minulostí. Pro mě je to jako předtím, i když se to snažím ignorovat a i když jsem tam mezitím poznala skutečně příjemné lidi, kterým důvěřuji. Je pro mě těžké tam jet, což jsem si dřív neuměla představit. Náměšť jsem jako malé dítě nikdy vědomě nezažila, ale minulost člověka dožene. A můj bratr, který přijel jednou dvakrát z Kanady, byl tam také a myslím, že pro něj to bylo ještě těžší. Úplné překvapení přišlo v roce 2002. Roku 1752 jsme zámek koupili, a nyní to bylo dvě stě padesát let... Starostové z okolí nás k našemu údivu požádali, že by se tato skutečnost měla oslavit. A také se ve velkém slavila: tři dny s hudbou, s přednáškami historiků, archivářů, muzikologů, sympoziem o Händelovi ve velmi krásné knihovně na zámku Náměšť... Tam tedy byla celá skutečnost o mém otci poprvé oficiálně přednesena. A myslím, že místní představitelé to přijali velmi pozitivně, k mé radosti. V muzeu ve Velké Bíteši se konala konference o naší rodině, která trvala od devíti ráno do devíti večera. Myslím, že je tu snaha vidět dějiny objektivně a zpracovat je.

Samozřejmě že takový příběh vždy bolí. Člověk se cítí dotčen, i když na sebe nevzal žádnou vinu.